

LBRIS

We know
books

GILBERT K. CHESTERTON

**SCEPTICISMUL
PĂRINTELUI BROWN**

VOLUMUL 3

Traducere
OLIMPIA PETREA

Redactor
MĂLĂESCU GABRIEL

Editura MondoRo
București, 2024

Cuprins

- I ÎNVIEREA PĂRINTELUI BROWN / 5
- II SĂGEATA DIN CER / 28
- III PROFETA CÂINELUI / 61
- IV MIRACOLUL SEMILUNII / 89
- V BLESTEMUL CRUCII DE AUR / 120
- VI PUMNALUL CU ARIPI / 153
- VII DESTINUL FATAL AL FAMILIEI DARNAWAY / 182
- VIII FANTOMA LUI GIDEON WISE / 214

I

ÎNVIEREA PĂRINTELUI BROWN

A existat o scurtă perioadă în care Părintele Brown s-a bucurat, sau mai degrabă nu s-a bucurat, de un fel de notorietate publică. El a fost o minune de nouă zile în ziare; a fost chiar un subiect obișnuit de controversă în reviste săptămânale; isprăvile sale erau povestite cu entuziasm și inexactitate în numeroase cluburi și saloane, mai ales în America. Oricât de ridicol și chiar incredibil ar părea pentru oricine l-a cunoscut, aventurile sale ca detectiv au fost chiar subiectul unor povestiri scurte apărute în reviste.

În mod ciudat, această notorietate rătăcitoare l-a ajuns în cele mai obscure, sau cel puțin în cele mai îndepărtate dintre numeroasele sale locuri de reședință.

Fusese trimis să officieze, cumva între misionar și preot paroh, într-una din acele zone de pe coasta de nord a Americii de Sud, unde fâșii de țară încă se mai agață nesigure de puterile europene, sau amenință continuu să devină republici independente, sub umbra gigantică a președintelui Monroe. Populația era de culoare arămie și brună cu pete roz; era hispano-americană și în mare parte hispano-americo-indiană, dar exista o considerabilă infiltrare în creștere a americanilor de tip nordic – englezi, germani și restul. Și se pare că problemele au început atunci când unul dintre acești vizitatori, foarte recent

debarcat și foarte supărat că și-a pierdut una dintre valize, s-a apropiat de prima clădire pe care a văzut-o – care s-a întâmplat să fie reședința misionară și capela atașată acesteia, în fața căreia se întindea o verandă lungă și un lung șir de stâlpi, pe care se aflau lujeri negri și răsuciți de viță-de-vie, cu frunzele lor pătrate și roșii de toamnă. În spatele lor, de asemenea în șir, mai multe ființe omenești stăteau aproape la fel de rigide ca și stâlpii, și colorate într-un fel ca și vița-de-vie. În timp ce pălăriile lor cu boruri largi erau la fel de negre ca și ochii lor lipsiți de emoție, tenul multora dintre ei ar fi putut părea ca lemnul roșu închis al acelor păduri transatlantice. Mulți dintre ei fumau trabucuri negre, lungi și subțiri; și în tot acel grup, fumul era aproape singurul lucru care se mișca. Vizitatorul i-ar fi descris, probabil, ca fiind băștinași, deși unii dintre ei erau foarte mândri de sângele lor spaniol. Dar el nu era dintre aceia care să facă vreo distincție fină între spanioli și indieni (nord-americani), fiind mai degrabă dispus să scoată oamenii din peisaj odată ce i-a condamnat deja ca fiind originari de acolo.

Era un ziarist din Kansas City, un bărbat slab, cu părul deschis la culoare, cu un nas îndrăzneț, așa cum l-ar fi descris Meredith¹; aproape că puteai să îți imaginezi că își găsea drumul prin pipăit și se mișca precum trompa unui furnicar. Îl chema Snaith, iar părinții lui, după o contemplare tainică, îl numiseră Saul, fapt pe care el avusese bunăvoința să-l ascundă pe cât posibil. Într-adevăr, în cele din urmă a rezolvat printr-un compromis numindu-se Paul, deși în niciun caz din același motiv care l-a prejudiciat pe apostolul creștinilor. Dimpotrivă, în măsura în care a avut vreun punct de vedere asupra acestui lucru, numele de persecutor ar fi fost mai potrivit; pentru că el privea religia organizată cu disprețul convențional care poate fi

---

¹ George Meredith (1828-1909) – Poet și romancier englez

învățat mai ușor de la Ingersoll² decât de la Voltaire. Și aceasta a fost, după cum s-a întâmplat, latura nu foarte importantă a caracterului său, când s-a îndreptat spre reședința misionară și grupurile din fața verandei. Ceva din odihna și indiferența lor insolentă îi incita propria limită a furiei; și, cum nu a primit niciun răspuns specific la primele sale întrebări, a monopolizat toată discuția.

Stând acolo, în picioare, în lumina puternică a soarelui, o siluetă elegantă cu pălărie Panama și hainele îngrijite, cu valiza ținută strâns, a început să strige la oamenii din umbră. A început să le explice cu o voce foarte puternică de ce sunt leneși și mizerabili, ignoranți, mai prejos decât fiarele care pier, în cazul în care această problemă le-ar fi frământat în prealabil mințile. După părerea lui, era vorba despre influența dăunătoare a preoților care îi făcuseră atât de mizerabil de săraci și atât de iremediabil asupriți, încât erau în stare să stea la umbră și să fumeze fără să facă nimic.

— Și trebuie să fiți o mulțime de oameni lipsiți de fermitate, a spus el, ca să vă lăsați intimidați de acești idoli aroganți pentru că umblă cu mitrele și tiarele lor papale, cu mantiile lor aurite și alte haine de sărbătoare, privindu-i pe toți ceilalți ca pe niște gunoaie – fiind păcăliți de coroane, veșminte de procesiuni și umbrele sacre ca un copil la o pantomimă; doar pentru că un bătrân pompos Mare Preot Hocus-Pocus arată ca și cum ar fi stăpânul pământului. Dar voi ce părere aveți? Cum arătați voi, bieți nătângi? Vă spun eu, de aceea ați decăzut în barbarism și nu știți să citiți sau să scrieți și...

În acel moment, Marele Preot Hocus-Pocus a ieșit pe ușa reședinței misionare într-o grabă nedemnă, fără să arate prea mult ca un stăpân al pământului, ci mai degrabă ca un

---

² Robert Green Ingersoll (1833-1899) – Avocat, scriitor și orator American

maldăr de haine negre de mâna a doua încheiate în jurul unui sac îndesat, care aducea în aparență cu un bărbat. El nu purta țiară, presupunând că ar fi avut una, ci o pălărie largă și ponosită nu foarte diferită de cele ale indienilor spanioli, și era împinsă spre ceafă cu un gest de „la naiba!”. Părea pe punctul de a le vorbi băștinașilor nemișcați, când a zărit străinul și a spus repede:

— Ah, pot să vă ajut cu ceva? Ați dori să intrați?

Domnul Paul Snaith a intrat; și a fost începutul unei considerabile extinderi a informațiilor acelui jurnalist despre multe lucruri. Este de presupus că instinctul jurnalistic era mai puternic decât prejudecățile sale, așa cum, de altfel, este el deseori la jurnaliștii inteligenți; și a pus o mulțime de întrebări ale căror răspunsuri l-au interesat și l-au surprins. A descoperit că indienii știau să citească și să scrie, pentru simplul motiv că preotul îi învățase; dar că nu citeau și nu scriau mai mult decât le era de folos, dintr-o preferință naturală pentru o comunicare mai directă. El a aflat că acești oameni ciudați, care stăteau grămadă pe verandă neclintii, puteau munci destul de mult la propriile lor parcele de pământ; mai ales aceia dintre ei care erau mai mult decât pe jumătate spanioli; și a aflat cu și mai multă uimire că toți aveau bucăți de pământ care erau cu adevărat ale lor. Asta făcea parte dintr-o tradiție înrădăcinată care părea destul de firească pentru băștinași. Dar și în privința asta, preotul jucase un anumit rol, și prin aceasta își luase poate ceea ce era primul și ultimul său rol în politică, chiar dacă era doar politică locală. De curând, acea regiune fusese cuprinsă de una dintre acele febre de radicalism ateist și aproape anarhist care izbucnește periodic în țările de cultură latină, care încep în general într-o societate secretă și care se termină în general cu un război civil și cu foarte puțin altceva. Liderul local al grupării

iconoclaste³ era un anume Alvarez, un aventurier destul de pitoresc de naționalitate portugheză, dar, după cum spuneau dușmanii săi, parțial de origine negru, șeful unor numeroase loje și temple de inițiere de genul celor care în astfel de locuri îmbracă până și ateismul cu ceva mistic. Liderul părții mai conservatoare era o persoană mult mai banală, un om foarte bogat pe nume Mendoza, proprietar al multor fabrici și destul de respectabil, dar nu foarte interesant. Opinia generală era aceea că fundamentul legii și al ordinii ar fi fost complet pierdut dacă nu ar fi adoptat o politică proprie mai populară, sub forma asigurării de pământ pentru țărani; și această mișcare își avusese originea în principal în mica reședință misionară a Părintelui Brown.

În timp ce acesta vorbea cu jurnalistul, a intrat Mendoza, liderul conservator. Era un bărbat voinic, brunet, cu un cap chel ca o pară și un corp rotund, tot ca o pară; fuma un trabuc foarte parfumat, dar l-a aruncat, poate un pic teatral, când a ajuns în prezența preotului, ca și cum ar fi intrat în biserică; și s-a înclinat cu o arcuire care la un domn atât de corpolent părea chiar improbabilă. Era întotdeauna extrem de serios în gesturile sale sociale, mai ales față de instituțiile religioase. Era unul dintre acei laici care sunt mult mai ecleziastici decât ecleziastici. Aceasta îl stânjenea foarte mult pe Părintele Brown, mai ales când se comporta astfel în viața privată.

— Cred că sunt anticlerical, a spus Părintele Brown cu un zâmbet vag; dar nu ar fi nici pe jumătate atât de mult clericalism dacă ar lăsa lucrurile doar în seama preoților.

— Ei, domnule Mendoza, a exclamat jurnalistul cu un nou entuziasm, cred că ne-am mai întâlnit. Nu ați fost la Congresul Comerțului din Mexic anul trecut?

---

³ Iconoclastie – Distrugerea imaginilor religioase sau împotrivirea venerării lor

Pleoapele grele ale domnului Mendoza s-au mișcat într-o fluturare de recunoaștere, iar el a zâmbit în felul său lent.

— Îmi amintesc.

— O afacere destul de mare s-a încheiat acolo într-o oră sau două, a spus Snaith cu satisfacție. A făcut o mare diferență și pentru dumneavoastră, cred.

— Am fost foarte norocos, a spus Mendoza cu modestie.

— Să nu credeți asta! a strigat Snaith entuziast. Norocul vine la oamenii care știu când să acționeze; și dumneavoastră ați acționat bine și sigur. Dar sper că nu vă rețin de la afaceri.

— Deloc, a spus celălalt. Am deseori onoarea de a face o vizită părintelui pentru o mică discuție. Doar pentru o mică discuție.

Părea că această familiaritate dintre Părintele Brown și un om de afaceri de succes și chiar celebru a completat reconcilierea dintre preot și realistul domn Snaith. El a simțit, s-ar putea presupune, un nou sentiment de respect pentru reședință și pentru misiune, și era gata să treacă cu vederea astfel de aluzii ocazionale ale existenței religiei, așa cum o capelă și o casă parohială rareori pot fi evitate în totalitate. El a devenit destul de entuziasmat de programul preotului – cel puțin în ceea ce privește caracterul laic și social – și s-a anunțat gata în orice moment să acționeze în calitate de intermediar pentru comunicarea lui către lumea largă. Și acest moment a fost cel care l-a determinat pe Părintele Brown să-l considere pe jurnalist mult mai enervant în simpatia sa decât în ostilitatea sa.

Domnul Paul Snaith a pornit energic să îl prezinte pe Părintele Brown. A trimis elogiul lungi și zgomotoase despre el de-a lungul continentului către ziarul său din Middle West. L-a surprins pe nefericitul preot în cele mai banale ocupații cu instantanee pe care le-a expus în fotografiile gigantice în giganticele ziare de duminică din Statele Unite. Și-a transformat

vorbele în sloganuri și le prezenta lumii în permanență cu „un mesaj” de la reverendul gentilom din America de Sud. Orice populație mai puțin puternică și mai puțin receptivă decât rasa americană s-ar fi plictisit foarte tare de Părintele Brown. Drept urmare, el a primit oferte atractive și entuziasme de a merge într-un tumeu de prelegeri în Statele Unite; și când a refuzat, termenii au fost roștiți cu expresii de respectuoasă surprindere. O serie de povestiri despre el, asemenea povestirilor despre Sherlock Holmes, au fost, prin intermediul domnului Snaith, schițate și puse în atenția eroului cu solicitări de a fi sprijinit și încurajat. Pe măsură ce preotul a constatat apariția acestora, nu a putut oferi nicio sugestie decât ca ele să înceteze. Iar aceasta, la rândul său, a fost luată de domnul Snaith ca text pentru o discuție dacă Părintele Brown ar trebui să dispară temporar de pe o stâncă, în maniera eroului doctorului Watson. La toate aceste cereri, preotul a trebuit, răbdător, să răspundă în scris, spunând că ar fi de acord în astfel de termeni cu încetarea temporară a poveștilor și implorând o pauză considerabilă înainte de a reîncepe. Notele pe care le-a scris deveneau din ce în ce mai scurte; și când a scris ultimele dintre ele, a oftat.

Inutil să mai spunem că acest avânt ciudat din Nord a avut impact asupra micului avanpost din Sud, unde el se aștepta să trăiască exilat într-un mod atât de singuratic. Populația engleză și americană semnificativă care se afla deja acolo a început să fie mândră de faptul că posedă o persoană atât de mediatizată. Turiști americani, de genul celor care debarcă întrebând zgomotos de Abația Westminster, au debarcat pe acea coastă îndepărtată întrebând zgomotos de Părintele Brown. Erau gata să pună în circulație trenuri de excursie care îi poartă numele și să aducă grupuri de oameni pentru a-l vedea ca și cum ar fi fost un monument public. Era deranjat în mod deosebit de activii și ambițioșii noi comercianți și negustori ai

locului, care îl sâcâiau mereu să le încerce marfa și să le ofere mărturii scrise. Chiar dacă mărturiile apăreau, aceștia prelungeau corespondența cu scopul de a colecta autografe. Întrucât era o persoană amabilă, au obținut de la el o bună parte din ceea ce doreau; și drept răspuns la o cerere specială din partea unui negustor de vinuri din Frankfurt, pe nume Eckstein, el a scris în grabă pe o carte de vizită, câteva cuvinte care urmau a se dovedi un teribil punct de cotitură în viața sa.

Eckstein era un omuleț agitat, cu părul zburlit și monoclu, care era extrem de neliniștit că preotul nu numai că ar trebui să guste din celebrul său vin de Porto medicinal, dar ar trebui să-i spună unde și când îl va bea, confirmând primirea acestuia. Preotul nu a fost surprins în mod deosebit de cerere, pentru că de mult nu mai era surprins de nebuniile reclamelor. Așa că a mâzgălit ceva pe hârtie și s-a apucat de alte treburi care păreau ceva mai rezonabile. A fost din nou întrerupt, de un bilet de la nimeni altul decât dușmanul său politic Alvarez, care îl ruga să vină la o conferință la care se spera că s-ar putea ajunge la un compromis într-o chestiune importantă și îi sugera o întâlnire în acea seară la o cafenea chiar la ieșirea din micul oraș. Acestuia, de asemenea, i-a trimis un mesaj de acceptare prin mesagerul care era un militar destul de robust și care îl aștepta; și apoi, având o oră sau două până la întâlnire, s-a așezat pentru a încerca să rezolve puțin din propriile sale afaceri legitime. Când a terminat, și-a turnat un pahar din remarcabilul vin al domnului Eckstein și, aruncând o privire la ceas cu o expresie plină de umor, l-a băut și a ieșit în noapte.

Lumina puternică a lunii se așternuse peste orașelul spaniol, așa că atunci când a ajuns la poarta pilorească, cu arcada sa mai degrabă rococo și cu irealele franjuri de palmieri aflate dincolo de ea, părea mai degrabă o scenă dintr-o operă spaniolă. O frunză lungă de palmier, cu marginile zimțate,

neagră în lumina lunii, atârna de cealaltă parte a arcadei, vizibilă prin pasaj, și avea ceva asemănător cu falca unui crocodil negru. Fantezia nu ar fi zăbovit în imaginația sa dacă nu ar fi existat altceva care i-a atras atenția ochiului său vigilent din fire. Aerul era de o liniște mormântală și nu se simțea nicio adiere de vânt; dar a văzut clar cum se mișca frunza de palmier atârnată.

S-a uitat în jurul lui și și-a dat seama că era singur. Lăsase în urmă ultimele case, care erau în mare parte încuiate și cu obloanele trase, și mergea între doi pereți lungi și goi, construiți din pietre mari și fără formă, dar nivelate, împânzite ici-colo de buruienile ciudate și spinoase ale acelei regiuni – pereți care se întindeau paralel până la poartă. Nu putea vedea luminile cafenelei din afara porții; probabil că era prea departe. Sub arcadă nu se vedea nimic altceva decât o întindere mai mare de pavaj cu dale mari, palide în lumina lunii, și peri țepoși care se ridicau ici-colo. Avea o puternică senzație de duhoare a răului; simțea o ciudată apăsare fizică; dar nu s-a gândit să se oprească. Curajul său, care era considerabil, era poate mai puțin puternic decât curiozitatea sa. Toată viața lui fusese condus de o aviditate intelectuală pentru adevăr, chiar și în chestiuni mărunte. Adesea a dominat-o; dar era întotdeauna prezentă. A trecut direct prin poartă, iar de cealaltă parte un bărbat a sărit ca o maimuță din vârful copacului și l-a tăiat cu un cuțit. În același moment, un alt bărbat a venit târându-se repede de-a lungul zidului și, învârtind o bătă în jurul lui capului, a lovit cu ea. Părintele Brown s-a întors, s-a clătinat și a căzut grămadă, dar în timp ce cădea, pe fața lui rotundă s-a zărit o expresie de ușoară și imensă surpriză.

În același orașel trăia pe vremea aceea un alt tânăr american, deosebit de diferit de domnul Paul Snaith. Numele lui era John Adams Race, și era inginer electrician, angajat de

Mendoza pentru înzestra vechiul oraș cu toate facilitățile noi. Era o figură mai puțin cunoscută în satiră și în bârfele internaționale decât cea a jurnalistului american. Cu toate acestea, de fapt, America conține un milion de bărbați de tipul moral al lui Race și unul de tipul moral al lui Snaith. El era excepțional prin faptul că era excepțional de bun în meseria sa, dar în toate celelalte privințe era foarte simplu. Își începuse viața ca asistent de farmacist într-un sat din vestul țării, și avansase prin muncă cinstită și merit; dar el încă își privea orașul natal ca pe inima naturală a lumii locuibile. Fusesse învățat un fel de creștinism foarte puritan, sau pur evanghelic, din Biblia familiei, pe genunchii mamei sale; și în măsura în care a avut timp să aibă vreo religie, aceea a fost religia lui. Printre toate luminile orbitoare ale celor mai recente și chiar celor mai trăsnete descoperiri, când se afla la limita vreunui experiment, făcând miracole de lumină și sunet ca un zeu care creează noi stele și sisteme solare, nu s-a îndoit nicio clipă că lucrurile „de acasă” erau cele mai bune lucruri din lume; mama lui și Biblia familiei și morala liniștită și învechită a satului său. Avea un simț la fel de serios și de nobil al caracterului sacru al mamei sale ca și cum ar fi fost un francez frivol. El era destul de sigur că religia bibliei era cu adevărat ceea ce trebuie; numai că el simțea într-un mod simplu că-i lipsește oriunde mergea în lumea modernă. Cu greu a reușit să înțeleagă formele religioase ale țărilor catolice; și în aversiunea față de mitre și sceptre de episcop, el îl simpatiza pe domnul Snaith, deși nu într-un mod atât de sigur. Nu-i plăceau deloc plecaciunile publice ale lui Mendoza și, cu siguranță, nu era tentat de misticismul masonic al ateului Alvarez. Poate că toată acea viață semitropicală era prea colorată pentru el, împetrișată cu roșu indian și aur spaniol. Oricum, când spunea că nimic nu-i poate egala orașul natal, nu se lăuda. Voia să spună cu adevărat că există un loc